

Lausunto

17.3.2026

Ulla Hyvönen

Elinkeino- ja aluepoliittinen asiantuntija

ulla.hyvonen@sttk.fiHallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi**Kirjallinen asiantuntijalausunto HaV 18.3.2026 klo 11.15****Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännöstä, VNS 5/2025 vp**

Selonteossa on ansiokkaasti tunnistettu ja kuvattu aluepolitiikan eri kehitysvaiheet ja nykytila. Alueiden erilaisuus on huomioitu selonteossa hyvin. Alueiden eriarvoisuus-kehitykseen tarvitaan kuitenkin vielä ratkaisuja. STTK haluaa erityisesti nostaa esille maakuntien liittojen roolin alueiden kehittämisessä, tavoitteiden määrittelyssä ja toteuttamisessa.

Kansallinen ratkaisu kansallisen- ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan suunnittelun sekä toimeenpanon yhteensovittamiseksi on ollut toimiva. Se aiheuttaa kuitenkin haasteita alueiden kehittämisen rahoitukselle.

Riippuen hallituskausista, aluekehittämisen tavoitteita on voitu edistää aluekehittämisen rahoituksen (AKKE) avulla. Nykyisellään rahoitusta ei ole merkittävästi käytettävissä, ja se heikentää vaikuttavuutta. Alerahoituksen tuomista osaksi erityisesti kestävän kasvun ja elinvoiman vauhdittamista olisi tärkeää tarkastella seuraavalla rahoituskaudella.

STTK on huolissaan selonteossakin mainitusta rakennerahastojen mahdollisuudesta tukea alueiden kehittämistä, kun koheesion ja kilpailukyvyn periaatteet asettuvat kehittämisessä vastakkain. STTK olisi toivonut selonteon ottavan kantaa siihen, kuinka seuraavan EU-ohjelmakauden nykyisestä muuttuvat painotukset suhtautuvat kansallisiin aluekehittämisen painopisteisiin.

Aluekehittämiskeskustelujen rooli on tärkeä ja laajasti tunnustettu ja nostetaan selonteossakin esille merkittävänä valtion ja alueiden yhteistyön toimintatapana. Viime vuosien aikana uudistetut ALKE-keskustelut ovat nykyään usean maakunnan yhteisiä, temaattisia keskusteluja, joissa maakuntien eroavaisuuksien ja vahvuuksien huomioimiseen ei välttämättä jää tarpeeksi tilaa. Kehityssuunnan tulisi olla kohti vieläkin vaikuttavampaa vuorovaikutusta toimijoiden välillä. EU:n alue- ja rakennepolitiikka on tärkeä aluekehittämisen väline, jonka aluelähtöisyys on tulevaisuudessakin varmistettava.

Asuntopolitiikka jää selonteossa hyvin pieneen rooliin. Se esiintyy lähinnä mainintana kestävässä alue- ja yhdyskuntarakenteessa sekä maakuntaliittojen maakuntakaavoituksen osana. Osana tavoitteellista aluekehittämistä sekä maakuntien ja alueiden elinvoimaisuuden ylläpitämistä tulisi kiinnittää huomiota myös kohtuuhintaisen asuntokannan saatavuuteen erityisesti nyt, kun Varken valtuuksia tuleville vuosille on leikattu. Asuntojen saatavuuteen liittyvät haasteet koskettavat alueita erityisesti työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta ja aiheuttavat omalta osaltaan kohtaanto-ongelmaa alueilla.

STTK katsoo, että selonteossa esitettyjen johtopäätösten kokonaisuus luo hyvän pohjan lainsäädännön uudistamiselle aluekehittämislainsäädännön osalta seuraavan EU:n rahoituskauden tarpeita vastaaviksi. Haluamme kuitenkin muistuttaa valtionhallinnon tuottavuusohjelmien ja leikkausten osalta, että kustannustehokkuus ei voi olla määräävä tekijä aluekehittämisen onnistumista mitatessa.

Valtionhallinnon muutoksien (hyvinvointialueet, aluehallintouudistus, työllisyysalueet) vaikutusta aluekehittämiseen ei selonteossa juuri tarkastella.